

Η Martha Ackelsberg είναι καθηγήτρια κοινωνιολογίας, με ειδίκευση στα κινήματα γυναικείας χειραφέτησης. Ζει και εργάζεται στην Αμερική. Είναι συγγραφέας του βιβλίου «Οι Ελεύθερες Γυναίκες της Ισπανίας», της ιστορίας της αναρχικής οργάνωσης γυναικών «Mujeres Libres» (Ελεύθερες Γυναίκες) -που έδρασε στην Ισπανία από το 1934 και κατά τη διάρκεια της Κοινωνικής Επανάστασης στην Ισπανία(1936-1939)-, όπως αυτή καταγράφεται από τις μαρτυρίες των αγωνιστριών που επέζησαν τη νίκη του φασισμού και τη δικτατορία του Φράνκο. Η συνέντευξη της συγγραφέως που παρουσιάζεται εδώ, βρίσκεται στο τέλος του βιβλίου. Δόθηκε στον Geert Dhondt τον Απρίλιο του 2004 και δημοσιεύτηκε στο αναρχικό περιοδικό Up The Ante! .

Ποιές ήταν οι ελεύθερες γυναίκες της Ισπανίας;

Οι «Ελεύθερες γυναίκες» ήταν το όνομα μιας οργάνωσης που ιδρύθηκε επίσημα το καλοκαίρι του 1937, αν και οι απαρχές της εντοπίζονται σε διάφορες πόλεις σε όλη την Ισπανία ήδη από το 1934. Οι γυναίκες που την ίδρυσαν ήταν, στο μεγαλύτερο μέρος τους, μέλη μιας ή περισσότερων

μεγαλοαστικής τάξης που πάλευαν για ισότητα με τους άντρες εντός του ίδιου συστήματος προνομίων, ενώ ως αναρχικές, οι Ελεύθερες Γυναίκες ήθελαν την κατάργηση όλων των προνομίων λόγω τάξης, θρησκείας ή φύλου. Ωστόσο, φυσικά, τις βλέπω (και τις είδα) ως φεμινίστριες, με την ευρεία έννοια. Πιστεύω πως μας έδωσαν εναλλακτικά μοντέλα ηγεσίας, οργανωτικής δομής ή πως να πετυχαίνουμε την αυτονομία μέσα στο πλαίσιο μιας μεγαλύτερης συννομοσπονδίας ομάδων και πως να παλεύουμε για ισότητα ακόμα και μέσα στα πλαίσια ενός πολέμου και μιας επανάστασης.

Γιατί οργανώθηκαν αυτόνομα αυτές οι γυναίκες; Τι υποδοχή είχαν από το αναρχικό κίνημα;

Οργανώθηκαν αυτόνομα γιατί -μέσα από τις εμπειρίες τους στο κίνημα- έφτασαν να πιστεύουν πως μόνο με το να οργανωθούν οι ίδιες στις δικές τους οργανώσεις, θα μπορούσαν οι γυναίκες να αναπτύξουν τη συνείδηση και τις ικανότητες που θα χρειάζονταν, ώστε να πάρουν στα σοβαρά τους εαυτούς τους και να τις πάρουν στα σοβαρά και οι υπόλοιποι. Αν συνέχιζαν να συμμετέχουν μόνο στις υπάρχουσες οργανώσεις που ήταν ανδροκρατούμενες, δεν θα μάθαιναν ποτέ πως να ηγούνται σε συναντήσεις, πως να μιλάνε ανοιχτά, να παίρνουν αποφάσεις, να αναπτύσουν στρατηγικές και να τις εφαρμόζουν, να σχεδιάζουν δράσεις κτλ. . Χρειάζονταν να βρίσκονται σε μια κατάσταση, όπου δεν θα υπήρχε κανένας άλλος να κάνει τις δουλειές εκτός από τις ίδιες (και φυσικά να μη βρίσκονται συνέχεια σε μια κατάσταση όπου θα τις καλούσαν διαρκώς να «υποστηρίζουν» τις δουλειές άλλων).

Είδαν αυτή τη κατάσταση ως προσωρινή. Δεν θα ήταν πια απαραίτητη όταν οι περισσότερες γυναίκες θα είχαν αναπτύξει τους εαυτούς τους και όταν οι άντρες θα αναγνώριζαν τις δυνατότητες και τα επιτεύγματα τους.

Ενώ κάποιοι άντρες -και κάποιες τοπικές ενώσεις- καλωσόρισαν τις ιδέες και τις δράσεις τους, ακόμα και τις υποστήριξαν οικονομικά, η ηγεσία σε εθνικό επίπεδο -και πολλοί άντρες και ομάδες- ήταν επιφυλακτικοί αν όχι αντίθετοι. Οι ανδροκρατούμενες οργανώσεις δεν μπορούσαν να καταλάβουν την επιμονή των Ελεύθερων Γυναικών για την ανάγκη αυτονομίας. Οι

περισσότερες από αυτές ήθελαν οι Ελεύθερες Γυναίκες να γίνουν είτε «κλαδικές» εντός της FIJL ή να υπάγονται στη CNT. Δεν ήθελαν να έχουν οι Ελεύθερες Γυναίκες μια ανεξάρτητη υπόσταση, ως η τέταρτη συστατική οργάνωση του ευρύτερου ελευθεριακού κινήματος (μαζί με τις CNT,FAI,FIJL).

Πως συνδέεται ο αναρχισμός με την χειραφέτηση των γυναικών; Τι ρόλο έχει -ή θα έπρεπε να έχει- η αναρχική θεωρία στο παρόν φεμινιστικό κίνημα;

Αυτή είναι ακόμα μια μεγάλη ερώτηση, που μπορώ μόνο να ξεκινήσω να απαντώ εδώ. Όπως τονίζω και στο βιβλίο, οι αναρχικοί είχαν μια ποικιλία διαφορετικών απόψεων για τη γυναικεία χειραφέτηση. Μερικοί (π.χ Ο Προυντόν και οι ακόλουθοι του) πίστευαν, εν συντομία, πως η θέση της γυναίκας ήταν στο σπίτι και την οικογένεια και πως ο ρόλος των γυναικών ήταν να βοηθάνε τους άντρες. Άλλοι (π.χ ο Μπακούνιν, ο Κροπότκιν, η Έμμα Γκόλντμαν, ο Ισαάκ Πουέντε) επέμεναν πως ο αναρχισμός ήταν αντίθετος σε όλες τις ιεραρχικές σχέσεις εξουσίας, συμπεριλαμβανομένης και αυτής των αντρών επάνω στις γυναίκες. Επομένως, γυναίκες και άντρες θα έπρεπε να υπάρχουν και να δρουν σαν ίσοι, σε όλα τα πεδία της ζωής, κάτι που σήμαινε τον μετασχηματισμό των εργασιακών χώρων, των οικογενειών και των κοινοτήτων. Πέρα από αυτό, υπήρχε επίσης ένας σημαντικός αριθμός συγγραφέων στην Ισπανία, στα χρόνια πριν και κατά τη διάρκεια του Ισπανικού Εμφύλιου, που αναγνώριζε σημαντικούς δεσμούς μεταξύ της σεξουαλικής καταπίεσης και της καταπίεσης των γυναικών: υποστήριζαν μια πιο ανοικτή αντιμετώπιση για τα θέματα σχετικά με το σεξ και τις σεξουαλικές πρακτικές -και για τους άντρες και για τις γυναίκες. Αυτό επίσης, ήταν μια σημαντική συνεισφορά. Ωστόσο, όπως τόνισαν αρκετοί σχολιαστές (και οι περισσότερες γυναίκες των Ελεύθερων Γυναικών), η δέσμευση στην ισότητα στη θεωρία, είναι πολύ διαφορετική από την δέσμευση στην ισότητα στη πράξη. Περιληπτικά, πίστευαν (και πιστεύω και εγώ) πως ο αναρχισμός παρέχει σημαντικές πηγές για τη χειραφέτηση των γυναικών. Προσφέρει μια οπτική στη φύση και τη διαδικασία του κοινωνικού επαναστατικού μετασχηματισμού (π.χ η επιμονή για τη συνάφεια μέσω των και σκοπών και η

θέση πως τα οικονομικά ζητήματα είναι καίρια αλλά δεν είναι η μοναδική πηγή των ιεραρχικών σχέσεων εξουσίας) μπορεί να είναι πολύτιμα προς -και για- την γυναικεία χειραφέτηση. Αλλά δεν μπορεί να ειπωθεί πως οι αναρχικοί θεωρητικοί -ή ακτιβιστές- ήταν πάντα αφοσιωμένοι στο σκοπό της γυναικείας χειραφέτησης.

Όσο για το δεύτερο σκέλος της ερώτησης, αυτό είναι λίγο δύσκολο να απαντηθεί. Η αίσθησή μου είναι πως το κίνημα της γυναικείας απελευθέρωσης των τελών της δεκαετίας του '60 και του '70 ήταν, παραγματικά, πολύ αναρχικό, αν και δεν αναγνώριζε απαραίτητα τον εαυτό του ως τέτοιο, δεδομένης της κυριαρχίας του Μαρξιστικού σοσιαλισμού - εντός της Αριστεράς- εκείνη τη περίοδο. Προσωπικά, πιστεύω πως οι φεμινίστριες εκείνης της εποχής θα τα είχαν καταφέρει καλύτερα αν έστρεφαν τη προσοχή τους στην αναρχική θεωρία, αντί του μετασχηματισμού της σοσιαλιστικής θεωρίας που επιχειρήθηκε.

Ο σοσιαλισμός επικεντρώθηκε κυρίως στις οικονομικές δομές ως τη βάση για όλα τα συστήματα καταπίεσης. Οι φεμινίστριες αναγνώρισαν πως, ενώ η οικονομία ήταν πολύ σημαντική, ο μετασχηματισμός από καπιταλισμό στο σοσιαλισμό -και μόνο- δεν θα έφερνε απαραίτητα τη γυναικεία χειραφέτηση. Και πάλεψαν για να δημιουργήσουν έναν «σοσιαλιστικό φεμινισμό», ως ένα είδος «τροποποιημένου» Μαρξισμού, που θα μπορούσε να λάβει υπόψη του όλες αυτές τις διαφορετικές δομές καταπίεσης. Όπως έγραψα και στο βιβλίο, πιστεύω πως ο αναρχισμός ήταν ήδη εκεί, αλλά δεν χρειάζονταν να «τροποποιηθεί» με τον ίδιο τρόπο, γιατί οι αναρχικοί είχαν ήδη αναγνωρίσει πως πρέπει να λαμβάνουμε υπόψιν τις πολλαπλές μορφές και διαστάσεις της εξουσίας.

Ωστόσο, η κατάσταση τώρα είναι αρκετά διαφορετική. Εξακολουθώ να πιστεύω πως το μήνυμα των αναρχικών είναι πολύτιμο και έγκυρο. Από την άλλη, η πραγματικά ριζοσπαστική-χειραφετική πλευρά του γυναικείου κινήματος φαίνεται να έχει χαθεί στο μεγαλύτερο μέρος. Πολλά που θεωρούνται φεμινισμός τώρα, φαίνεται να επικεντρώνονται στην προώθηση των γυναικών σε θέσεις πολιτικής και οικονομικής εξουσίας. Έχει αφευθεί στην άκρη η πρώιμη φεμινιστική(και αναρχική) κριτική των ίδιων των δομών

φύλων.

Πιστεύω ότι αυτά τα ζητήματα τα έχουμε ακόμα μπροστά μας. Υπάρχουν πολλές που πιστεύουν πως το «φεμινιστικό κίνημα» στις Ηνωμένες Πολιτείες επίσης δεν δίνει επαρκή προσοχή σε ζητήματα τάξης(και φυλής). Είναι η «μεταρύθμιση του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαψης» ένα «φεμινιστικό ζήτημα», για παράδειγμα; Γιατί δεν υπήρξαν περισσότερες εκπρόσωποι του φεμινιστικού κινήματος να μιλήσουν το 1996 όταν ο πρόεδρος Κλίντον πρότεινε «το τέλος του συστήματος υγείας όπως το ξέραμε» ; Ζητήματα υγείας στους εργασιακούς χώρους, η συμφωνία NAFTA, η απουσία υγειονομικής περίθαψης, η απουσία παιδικών σταθμών... όλα αυτά τα πολύ σημαντικά ζητήματα για την εργατική τάξη και τις φτωχές γυναίκες. Αλλά οι φεμινιστικές οργανώσεις του κυρίαρχου ρεύματος δεν μιλάνε πάντα για αυτά. Το μάθημα των Ελεύθερων Γυναικών, από αυτή την άποψη, είναι να σκεφτούμε μια «φεμινιστική ατζέντα» που να παίρνει στα σοβαρά τις ζωές των φτωχών γυναικών, των γυναικών της εργατικής τάξης και των γυναικών διαφορετικού χρώματος, όσο παίρνουν τις ζωές τους στα σοβαρά και οι πιο πλούσιες γυναίκες.

Πως επηρέασαν οι Ελεύθερες Γυναίκες τον αγώνα για την απελευθέρωση των γυναικών τα τελευταία 70 χρόνια;

Αυτή είναι μια δύσκολη ερώτηση για να απαντήσω. Δυστυχώς, εκτός από έναν σχετικά μικρό κύκλο ανθρώπων, η ιστορία των Ελεύθερων Γυναικών, είχε χαθεί στο μεγαλύτερο μέρος της. Ως εκ τούτου, πιστεύω ότι είχε μικρή επιρροή ως τον θάνατο του Φράνκο, το 1976/1977. Σε αυτό το σημείο, άνθρωποι στην Ισπανία(και στο εξωτερικό) ξεκίνησαν να εξερευνούν την ιστορία τους και νέες ομάδες άρχισαν να ξεφυτρώνουν στην Ισπανία(π.χ με το όνομα «Ελευθεριακές Γυναίκες» ή «Ελεύθερες Γυναίκες»). Αλλά, η αίσθησή μου είναι πως πολύ λίγες γυναίκες στις Ηνωμένες Πολιτείες ή αλλού στην Ευρώπη -που ενεπλάκησαν στο Γυναικείο Απελευθερωτικό Κίνημα των δεκαετιών του '60 και του '70-, ήξεραν για τις Ελεύθερες Γυναίκες ώστε αυτή η γνώση να έχει αντίκτυπο στις δράσεις τους. Ακόμα και αυτές που είχαν διαβάσει το «Ζώντας τη ζωή μου» της Έμμα Γκόλντμαν ή άλλα κείμενα της,

για παράδειγμα, πιθανώς δεν ήξεραν πολλά για την ανάμειξη της με τις αναρχικές στην Ισπανία γενικά, ή με τις Ελεύθερες Γυναίκες ειδικά.

Πως επηρρέασε η εμπειρία τους, τους αγώνες των φεμινιστριών στις Ηνωμένες Πολιτείες; Τη υποδοχή είχε το βιβλίο σου από τις φεμινίστριες στις Η.Π.Α;

Όπως είπα και πριν, δε πιστεύω πως οι φεμινίστριες στις Η.Π.Α. είχαν μεγάλη επίγνωση για το τι συνέβει στο αποκαλούμενο Δημοκρατικό «στρατόπεδο» κατά τη διάρκεια του Ισπανικού Εμφύλιου Πόλεμου. Κάποιες, λίγες, φεμινίστριες δεύτερης γενιάς, ήξεραν αρκετά για τον αναρχισμό(είτε στην Ισπανία είτε αλλού) ώστε να αναζητήσουν μοντέλα οργάνωσης και έμπνευση από τις Ελεύθερες Γυναίκες. Αυτός ήταν και ένας από τους λόγους για τους οποίους έγραφα αυτό το βιβλίο, όταν τις ανακάλυψα! Από τότε που εκδόθηκε το βιβλίο έχω λάβει πολύ θετικές αντιδράσεις από φεμινίστριες στις Η.Π.Α. και αλλού. Αλλά το κατά πόσο επηρρέασε το βιβλίο τις δράσεις των φεμινιστριών, είναι κάτι που δεν μπορώ να το ξέρω.

Σε καιρούς που υπάρχει τεράστια αντίδραση από τη δεξιά -που προσπαθεί να αποκαταστήσει τις «οικογενειακές αξίες και επιτίθεται στα δικαιώματα των γυναικών-, ποια είναι τα μαθήματα που μπορούν να πάρουν οι σύγχρονες φεμινίστριες από τις Ελεύθερες Γυναίκες; Οι σύγχρονες αναρχικές και επαναστάτριες;

Αυτή είναι μια ερώτηση που τη κάνω συχνά στον εαυτό μου. Πιστεύω, πως το πιο σημαντικό πράγμα -πιθανώς- που πρέπει να θυμάται κανείς σε δύσκολους καιρούς, είναι η σημασία που έδιναν οι αναρχικοί γενικά και οι Ελεύθερες Γυναίκες ειδικά, στην προετοιμασία και την άμεση δράση. Αναγνώριζαν πως η επαναστάσεις -ή για να το θέσουμε πιο κόσμια- οι μεγάλοι κοινωνικοί μετασχηματισμοί, δεν γίνονται μέσα σε μια νύχτα. Χρειάζονται προετοιμασία. Οι άνθρωποι χρειάζονται να μάθουν για νέες δυνατότητες, να αναγνωρίσουν πως τα πράγματα μπορούν να αλλάξουν. Πιστεύω πως ένα σημαντικό μάθημα για εμάς είναι: μην παραδίνεσαι, θυμήσου ότι τα πράγματα δεν ήταν πάντοτε τόσο άσχημα και συνέχισε να

θυμίζεις στον εαυτό σου-και στους άλλους- πως μπορεί να αλλάξουν. Οι μεγαλύτεροι σύμμαχοι των Συντηρητικών, είναι η παραίτηση και η απελπισία αυτών που θα ήθελαν να είναι Προοδευτικοί!

Το άλλο σημαντικό κομμάτι που πρέπει να θυμόμαστε είναι πως το αναρχικό κίνημα στην Ισπανία ξεκίνησε και άνθισε κατά τη περίοδο σημαντικών οικονομικών δυσκολιών και πολιτικής καταστολής. Οι Ελεύθερες Γυναίκες ξεκίνησαν να σχηματίζονται πολύ πριν την εκλογική νίκη του Λαϊκού Μετώπου το Φεβρουάριο του 1936. Και πως αυτές οι οργανώσεις(κινήματα) «ειδικεύονταν» στην προετοιμασία και την άμεση δράση: στη δημιουργία θεσμών μικρής κλίμακας (εργατικές ενώσεις, σχολεία, θεατρικές ομάδες, εκδρομές, ομάδες συζητήσεων κτλ) όπου οι άνθρωποι μπορούσαν να βιώσουν διαφορετικούς τρόπους να ζουν, να δρουν και να αναπτύσουν νέους τρόπους κατανόησης του εαυτού τους και της νέας θέσης τους(πιθανώς) στη κοινωνία. Με αυτό το τρόπο, ήταν σε θέση να αντιμετωπίσουν τη παραίτηση και την απελπισία και να προσφέρουν στα μέλη τους εναλλακτικές προοπτικές.

Πιστεύω πως χρειαζόμαστε πολλά περισσότερα από αυτού του είδους τις δραστηριότητες. Φυσικά, χρειαζόμαστε να κάνουμε ότι περνά από το χέρι μας για να αντισταθούμε και να σταματήσουμε τις οπισθοδρομικές πολιτικές που εφαρμόζονται από την Αμερικάνικη κυβέρνηση, τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό. Οι Ελεύθερες Γυναίκες (και γενικά οι αναρχικοί) αναγνώρισαν πως η αντιπολιτευτική δράση από μόνη της δεν μπορεί να συντηρήσει τους ανθρώπους, ούτε να τους δώσει κίνητρα μακροπρόθεσμα. Έπρεπε επίσης να υπάρχει ένα θετικό όραμα. Εκεί είναι που υστερούμε, νομίζω, για την ώρα. Ξέρουμε σε τι αντιστεκόμαστε, αλλά δεν έχουμε ξεκαθαρίσει ποιο είναι το θετικό μας όραμα. Αν είχα να διαλέξω ένα μάθημα, σκεπτόμενη τις Ελεύθερες Γυναίκες, αυτό θα ήταν: χρειαζόμαστε να ενωθούμε σε ομάδες, μικρές και μεγάλες και να ξεκινήσουμε να σκεφτόμαστε και να συζητάμε και έπειτα να δρούμε, βασισμένοι πάνω σε εναλλακτικά οράματα της κοινωνικής ζωής.

*** Μετάφραση *risinggalaxy***

****Από****ΤΟ**

***http://risinggalaxy.wordpress.com/2014/08/28/%CE%B4%CE%B9%CE%B4°
%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%B9%CF%82-
%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%8D%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%B5
%CE%B3%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%AF%CE%BA%CE%B5%CF%82***

αναρχική ιστορία **Ισπανία,**